

El corró de l'era

(ALDC, IV, 837. El corró de l'era)

El *corró* és una “pedra de forma troncocònica que, rodolant arrossegada per una bístia, serveix per a esclafar les espigues i separar el gra de la palla” (DCVB). Sembla que és anterior al *trill*. Els seus noms estan en relació amb:

1) ‘rodolar’: *roll* (der. *rollet* 115), del llat. *ROTULUS* ‘anella; rotllana’, extret de *ROTULA*, dim. de *RŌTA* ‘roda’; *rull* 95, 104, 108, del llat. vg. *RŌCLU* (< *RŌTULU*), a través de **ruoll*; *rulo* (der. dim. *ruló* 167, 178, 185, 186, 187; *rulonet* 167), de verbal de *rotllar*, *rutllar* (< *ROTULARE*); *rogló* 174, 189, der. de *rogle* < *rodle* < *RŌCLU*, amb tractament semiculte i canvi *d* > *g* (com en *MOD(U)LU* > *mogle*), amb les var. *rugló* i *regló* 184, aquesta per dissimilació vocàlica; *ruleu* 2, 3, 9, 23, 97 (o *ruleu de batre* 8), pres de l’oc. *rotleu*, com potser també *rulleu d’aplanar* 16, encreuat amb *ro(t)llo*; *rodet* (var. *rodet de l’era* 123, *rodet de canals* 117), der. de *roda*; *redolí* 133, 135, 140, 143, 147 (var. *redolí de talls* 140), dim. de *redol* ‘cosa de contorn rodó’, der. de *redolar* (< *ROTULARE*); *redó* 126, substantivació de l’adj. (< *ROTUNDU*); *rodillo* 187 (del mapa 538) (← cast.), on és der. de *rueda* (< *RŌTA*);

2) ‘córrer’: *curró* (var. *c[o]rró* 128; *curró triangular* 44, amb *-t* epitètica, com la de *cort* ‘cor’, *cart* ‘car’, *curró acanalat* 105, per les seves estries, *curró doble* 44 [del mapa 538], dim. *curret* 53), potser der. de *córrer*, del llat.

CŪRRERE o bé de *CURRUS* ‘carro’ amb el suf. *-ó* [< *-ONE*] (cf. *carretó* [o *carretó de batre* 70, 78, 79, 81, 84], der. de *carret* i aquest, de *carro*, com el doble dim. *carretet* 77); *curro* i *curra* 64, 110, 112, 113 serien falsos primitius de l’anterior; 3) ‘matèria, forma’: *pedra* 17, 31, 36 (var. *pedra de batre* 25, 69, 82), del llat. *PETRA*; *roc* (var. *roc de batre* 6, 32, 37), masculinització de *roca*, d’origen preromà; *tronc* 161, 180, 185 (dim. *tronquet* 168), del llat. *TRUNCUS* ‘tallat de l’arbre o del cos’; *piló* 152, des de ‘peça gruixuda i massissa, generalment de forma cilíndrica’, der. de *PĪLA*; *barres* 40; 4) ‘funció’: *batedor*, der. de *batre* més el suf. *-edor* (< *-TORE*), indicador de l’agent;

5) ‘comparació amb la mola del molí d’oli’: *mola* 13, 132 (o *mola de batre* 1), del llat. *MOLA* ‘mola de molí d’oliva’; *trull* 19 (i 12, 182, del mapa 538), de **TRŌCLU* < *TŌRCULUM* (per metàtesi) ‘trull, molí d’oli; cup’, der. de *TORQUERE* ‘retòrcer, espremer retorcent’ (cf. oc. *truelh*, fr. *treuil*, cast. *trujal*); *trompellot* 179, der. de *trompa*, pel soroll que fa la mola.

Altres mots: *escarriadora* 92, der. de *escarriar* ‘batre els cereals’, var. de *escarrar*, d’origen fosc; *truco* 137, postverbal de *trucar* ‘colpejar’, d’origen onomatopèic; *trill* 41, 43, 44, 101, 181 és equivalent de *corró*. *Cadell* 40, del llat. *CATĒLLUS* ‘cria d’animal; cria de gos’: no es veu la relació amb el mot de l’enunciat, si no és pel soroll d’un conjunt de gossos.

Pel que fa a la distribució areal, *corró*, *roc* i *roleu* són mots del cat. or. peninsular, *carretó*, del mall. i eiv., i *batedor*, del men., mentre que *roll* i *curro* són nord-occ. i *rulo* i *rugló* ocupen parts del val.

Són mots normatius *batedor*, *carretó* (“en algunes contrades”) i *corró*, des del DG_I, 1932.

